

International Refereed Journal / Uluslararası Hakemli Dergi

Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi Karaelmas Journal of Educational Sciences

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kebd>

Opinions of School Administrators And Teachers On The Management Of Instructional Processes in Distance Education

Bekir VURAL¹, Hasan Yücel ERTEM²

Research Article

Received: 12 September 2023, Accepted: 6 December 2023

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the views of school administrators and teachers on the management of teaching processes in distance education and to make suggestions for improving the management of teaching processes in distance education. The study was conducted with phenomenology design, one of the qualitative research methods. The study group consisted of 5 school administrators and 10 teachers. The research data were collected through a semi-structured interview form. The data obtained through interviews were analyzed by content analysis method. Within the codes obtained as a result of the analysis of the research findings, the effect of distance education on learning processes, grading process in distance education, teacher competencies in distance education, positive and negative aspects of distance education, suggestions to make distance education more efficient, opinions about the practices of the Ministry of National Education in distance education, factors affecting the quality of education management in distance education were structured under eight themes. In the findings of the study, it was seen that school administrators and teachers had difficulties in the management of teaching processes at the beginning of the distance education process. The reasons for these difficulties were seen as lack of materials, problems of adaptation to the new method, insufficient technological infrastructure and students' inability to participate actively in the lessons. Although it was stated that some of these problems were solved in the following processes, distance education has shortcomings compared to face-to-face education.

Keywords: Distance Learning, instructional management, manager, teacher

Ethical Committee Date / Number : Zonguldak Bülent Ecevit University Ethical Committee , 08 February 2022 , No:130971

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and Significance

Although the impact areas of global epidemics are very different, they have a very high impact on education. The distance education process brings with it many problems compared to face-to-face education and can significantly reduce the efficiency of the education process by placing some obstacles and limitations in education. The opinions of school administrators and teachers, who are directly affected by this process, about educational management in the distance education process are very important in terms of determining the deficiencies and obstacles experienced in the process. The main purpose of this research is to examine the opinions of school administrators and teachers about educational management in the distance education process and to make suggestions for improving educational management in the distance education process. In the research, the opinions of both school administrators and teachers regarding educational management during the distance education process were discussed together. The

¹ Assistant Director, Ministry of Education, vural2011@gmail.com 0000-0003-2706-834X

² Assoc.Prof.Dr., Zonguldak Bülent Ecevit University, Education Faculty, hyertem@gmail.com 0000-0001-9058-641X

importance of the study in terms of effective implementation of distance education is related to the areas that will contribute to education policies, education administrators and practitioners.

Methods

This is a qualitative study that includes the opinions and suggestions of school administrators and teachers about educational management during the distance education process. The purpose of qualitative research is to develop an understanding of how individuals make sense of their experiences and to describe how individuals interpret their experiences by outlining this process (Merriam, 2018). The research was carried out with the phenomenology design, which is one of the qualitative research methods. Phenomenology, a method that focuses on analyzing experiences, aims to reveal a general understanding by examining personal experiences regarding the situation (Jasper, 1994; Yıldırım and Şimşek 2013). The reason for choosing the phenomenology pattern in this research is to examine the experiences of school administrators and teachers in the distance education process and their thoughts and suggestions based on these experiences.

Results

When the results of the research are evaluated in general, it has been seen that school administrators and teachers work devotedly to make the distance education process more effective and high quality in the distance education process. Although it is difficult for school administrators and teachers to adapt to the new process in the distance education process, it is seen that the process is managed more successfully with the learning of the use of materials in the distance education system and adaptation to technology in the following processes. According to the data obtained from the findings of the research, school administrators, teachers and students are unprepared for distance education, insufficient in-service training can be given to teachers about distance education, insufficient technological infrastructure, teachers and students have difficulties in accessing technological tools, parents do not have sufficient knowledge about distance education. The reasons such as the students' lack of a certain classroom environment and the decrease in their motivation to participate in the lessons, the teachers' inability to be in one-to-one communication with the students have negatively affected the quality of education management in the distance education process. In addition, the use of different educational platforms such as Eba and Eba Tv, zoom, whatsapp in the distance education process, and the teaching of the lessons using different methods and techniques increased the interest of the students in the lesson and made the distance education process more efficient. In this study, the experiences of school administrators and teachers during the distance education process and their efforts to improve the quality of educational management are revealed. Raising awareness of school administrators, teachers and students about distance education, providing a more advanced technological infrastructure and enriching the materials that can be used in distance education will contribute to making education management more efficient in the distance education process.

Okul Yöneticilerinin Ve Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Öğretim Süreçlerinin Yönetimi Hakkındaki Görüşleri

Bekir VURAL¹, Hasan Yücel ERTEM²,

Araştırma Makalesi

Başvuru Tarihi: 12 Eylül 2023, **Kabul Tarihi:** 6 Aralık 2023

ÖZET

Bu çalışmanın amacı okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretim süreçlerinin yönetimi hakkındaki görüşlerini incelemek ve uzaktan eğitimde öğretim süreçleri yönetiminin iyileştirilmesi için önerilerde bulunmaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 5 okul yöneticisi ve 10 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Görüşme yoluyla elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulgularının analizi sonucunda elde edilen kodlar dâhilinde uzaktan eğitimin öğrenim süreçlerine etkisi, uzaktan eğitimde notlandırma süreci, uzaktan eğitimde öğretmen yeterlilikleri, uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri, uzaktan eğitimi daha verimli kılmak için öneriler, uzaktan eğitimde Milli Eğitim Bakanlığı'nın uygulamaları hakkındaki görüşler, uzaktan eğitimde eğitim yönetiminin kalitesini etkileyen faktörler şeklinde sekiz tema altında yapılandırılmıştır. Araştırmanın bulgularında okul yöneticileri ve öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinin başlarında öğretim süreçlerinin yönetimde zorlandıkları görülmüştür. Bu zorlanmanın nedenleri ise materyal eksikliği, yeni yöntemle uyum sorunu, teknolojik alt yapı yetersizliği ve öğrencilerin derslere aktif katılmaması olarak görülmüştür. İlerleyen süreçlerde bu sorunların bazılarının çözüme kavuştuğu belirtile de yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitimin eksiklerinin olduğu belirtilmiştir. Uzaktan eğitimin etkili ve verimli yönetilmesi için önerilerde bulunulmuştur. Uzaktan eğitimde öğretim süreçlerinin yönetimi açısından uzaktan eğitimden kriz durumlarında telafi eğitimi, diğer zamanlarda ise yüz yüze eğitimin destekleyicisi olarak yararlanılabileceği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, öğretim yönetimi, yönetici, öğretmen

Etik Kurul İzni Tarih / Sayı: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Etik Komisyonu, 08 Şubat 2022, No: 130971

1. Giriş

Eğitim, insanların bilgi ve becerilerini geliştirmek, yeteneklerini ortaya çıkarmak ve topluma katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirilen önemli bir süreçtir. Geleneksel eğitim modelleri uzun yıllardır kullanılan ve öğrencilerin sınıf ortamında öğretmenlerle etkileşim içinde oldukları bir yapıya dayanırken, son yıllarda teknolojinin hızlı gelişimiyle birlikte uzaktan eğitim modelleri ön plana çıkmıştır.

Uzaktan eğitim, öğrencilerin ve öğretmenlerin fiziksel olarak aynı ortamda bulunmadığı bir şekilde gerçekleşen eğitim sürecini ifade etmektedir. Bu süreçte, öğrenciler internet veya diğer teknolojik araçlar vasıtasıyla derslere katılarak öğrenmeyi sürdürürken, öğretmenler de uzaktan eğitim platformları üzerinden derslerini planlamak, sunmak ve öğrencilerle etkileşimde bulunmak durumundadır. Uzaktan eğitim, eğitim sürecinin desteklenip yapılandırılması için öğretmen ve öğrenciler arasındaki karşılıklı iletişimin uzaktan sağlandığı ve iki yönlü iletişimde teknolojiden yararlanılan eğitimidir (Bozkurt, Önder ve Topçuoğlu, 2021).

Uzaktan eğitim süreci, eğitim yöneticileri ve öğretmenler için bir dizi zorlukları beraberinde getirmektedir. Bu süreçte, eğitim yöneticileri okulun veya kurumun uzaktan eğitim altyapısını hazırlamak, öğretmenlerin teknolojik araçları kullanabilmesi için destek sağlamak ve öğrencilerin eğitim sürecinde sorunsuz bir şekilde ilerleyebilmesini sağlamak gibi görevler üstlenmektedir. Öğretmenler ise uzaktan eğitim ortamında ders planlaması yapmak, öğrencilerin dikkatini çekebilecek etkili materyaller oluşturmak, ödevlerini değerlendirmek ve öğrencilere geri bildirim sağlamak gibi roller edinmek durumundadır. Uzaktan eğitimde hiçbir tecrübesi ve hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi olmayan öğretmenler ve okul yöneticileri bu süreci yürütmekte zorlanmaktadırlar (Aydın, 2020).

¹ Müdür Yardımcısı, Milli Eğitim Bakanlığı, vural2011@gmail.com 0000-0003-2706-834X

² Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hyertem@gmail.com 0000-0001-9058-641X

Yönetim, belirli bir sistemi oluşturan parçaların eşgüdümlemesi olarak tanımlanabilir. Eğitimin de bir sistem olarak kabul edilmesi eğitim sisteminin yönetilmesi ihtiyacını doğurmaktadır. Eğitim yönetimi, eğitim sistemi içerisinde yer alan örgütlerin önceden belirlenen amaçlara göre yönetilmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi süreci olarak tanımlanabilir (Can, 2013). Eğitim yönetimi, yönetim biliminin alt dalları olan kamu ve işletme yönetimleri ile ortak yönere sahip olmasına rağmen, amaç ve işlev açısından kamu ve işletme yönetimlerinden ayrılır (Aydın, 2014). Kamu ve işletme yönetimleri birçok farklı kurumlarda uygulanırken eğitim yönetimi ise sadece eğitim örgütleri olan okullar ile sınırlıdır.

Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitimde öğretim yönetimi ve eğitim yönetimi ile ilgili araştırmalara Covid-19 pandemisi döneminde sıkça rastlanmaktadır. Bu çalışmalarda uzaktan eğitimde öğretim süreçlerinin yönetiminin hem olumlu hem de olumsuz yanları ortaya konulmuştur. Süğümlü (2021) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre internet bağlantısı sorunu, ders sürecinde yaşanan zorluklar, uzaktan eğitimin olumsuzlukları, öneriler ve ders gözlem raporlarında belirtilen araştırmanın bulgularından içerisinde yer almaktadır. Uzaktan eğitimde Türkçe öğretmenin zorluklarından biri ve uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinden biri olarak ortaya çıkan ve canlı ders gözlem raporlarında da yer alan etkileşim eksikliği araştırmanın bulgularından biridir. Etkileşim eksikliği, düşük öğrenci katılımı, bağlantı sorunları ve iletişim eksikliği ile yakından ilgilidir. Karacaoğlu vd. (2021) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, uzaktan eğitimle yürütülen Türkçe derslerinin yüz yüze eğitim kadar verimli geçmediği belirtilirken Türkçe dersinin en temel taşı olan dil becerilerinin öğretimi uzaktan eğitim sürecinden oldukça olumsuz etkilenmiştir.

Bu çalışma, uzaktan eğitim süresinde eğitim yöneticileri, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki etkileşimi ve görüşleri ele almaktadır. Çalışmanın amacı okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretim süreçlerinin yönetimi hakkındaki görüşlerini incelemek ve uzaktan eğitim sürecinde öğretim yönetiminin iyileştirilmesi için önerilerde bulunmaktır. Uzaktan eğitim sürecinde eğitim yöneticilerinin karşılaştığı zorluklar, yapmış oldukları düzenlemeler ve sağladıkları destekler incelenmiş olup aynı zamanda öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar, kullandıkları stratejiler ve deneyimlerine de yer verilmiştir. Böylece, uzaktan eğitimde öğretim süreçlerinin yönetimi üzerindeki etkisi ve bu süreçteki deneyimlerin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Küresel salgınların etki alanları çok farklı boyutlarda olsa da eğitimi etkileme gücü oldukça yüksektir. Uzaktan eğitim süreci, yüz yüze eğitimle karşılaştırıldığında birçok problemi de beraberinde getirmekte ve eğitim-öğretime bazı engeller ve sınırlılıklar koyarak eğitim-öğretim sürecinin verimini oldukça düşürebilmektedir. Bu süreçten doğrudan etkilenen okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretim süreçlerinin yönetimi hakkındaki görüşleri süreçte yaşanan eksikliklerin ve engellerin belirlenmesi açısından oldukça önemlidir. Bu araştırmanın temel amacı okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretim süreçlerinin yönetimi hakkındaki görüşlerini incelemek ve uzaktan eğitimde öğretim süreçleri yönetiminin iyileştirilmesi için önerilerde bulunmaktır. Araştırmada uzaktan eğitim sürecinde hem okul yöneticilerinin hem de öğretmenlerin öğretim yönetimi ile ilgili görüşleri birlikte ele alınmıştır. Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitim ve öğretim yönetimi ile ilgili birçok çalışmaya rastlanılmasına karşın uzaktan eğitimle öğretim süreçlerinin yönetimini birlikte ele alan çalışmalar az sayıdadır. Çalışmanın uzaktan eğitimin etkili bir şekilde uygulanması boyutundaki önemi eğitim politikalarına, eğitim yöneticilerine ve uygulayıcılarına katkı sağlayacak alanlar ile ilgilidir.

Araştırmanın kuramsal önemi, bireylerin deneyimlerine ve duygularına ilişkin anlatılarından yola çıkılarak gerçekliği aramak ve derinlemesine betimlemeler üretmek amacı güden fenomenolojik araştırma yöntemi doğrultusunda okul yöneticileri ve öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğretim yönetimi hakkındaki görüşlerini değerlendirmektir. Çalışmada fenomenolojik yaklaşımın esas alınmasının nedeni, uzaktan eğitim sürecini bizzat yaşayan okul yöneticileri ve öğretmenlerin deneyimlerini ve duygularını doğrudan yansıtmaktır. Bu süreçte yaşanan deneyimler gelecekte çıkabilecek olumsuz durumlara karşı gerekli tedbirlerin alınması ve eksikliklerin giderilmesi açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın uygulama boyutundaki önemi, ilköğretim ve ortaöğretim kademesindeki eğitim kurumlarının uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları öngörülemez durumlara karşı sergiledikleri eğitim yönetimi anlayışları bundan sonraki süreçte uygulanabilecek eğitim politikalarına büyük bir katkı

sağlayacaktır. Politika yapıcılar Türkiye'deki uzaktan eğitim sürecinde eğitim yönetiminin aksayan ve geliştirilmesi gereken yönlerini göz önüne alarak strateji ve politika belirleyebileceklerdir. Ayrıca bu çalışmanın uzaktan eğitim sürecinde okul yöneticileri ve öğretmenlerin daha etkili ve verimli bir öğretim yönetimi uygulayabilecekleri noktasında önem arz edeceği düşünülmektedir. Bu anlamda Türkiye'de uzaktan eğitim sürecinde öğretim yönetimi için ulusal sorunlara çözüm üreten ve sürecin etkili ve verimli olmasını sağlayan görüş ve öneriler geliştirilecektir.

2. Yöntem

Bu çalışma, uzaktan eğitimde okul yönetici ve öğretmenlerinin öğretim süreçlerinin yönetimi hakkındaki görüşlerinin ve önerilerinin yer aldığı nitel bir çalışmadır. Nitel araştırmanın amacı, bireylerin yaşantılarını nasıl anlamlandırdıkları ile ilgili bir anlayış geliştirmek ve bu sürecin ana hatlarını çizerek bireylerin deneyimlerini nasıl yorumladıklarını tarif etmektir (Merriam, 2018). Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni ile gerçekleştirilmiştir. Yaşantıları analiz etmeye odaklanan bir yöntem olan fenomenoloji, yaşanılan durum ile ilgili kişisel deneyimlerin incelenmesiyle genel bir anlayış ortaya konulmasını amaçlar (Jasper, 1994; Yıldırım ve Şimşek 2013). Bu çalışmada fenomenoloji deseninin seçilmesinin nedeni uzaktan eğitim sürecinde okul yöneticileri ve öğretmenlerin deneyimlerini ve bu deneyimlere dayalı düşünce ve önerilerini incelemektir.

2.1. Etik Kurul İzni

Bu çalışma Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Komisyonunun 08.02.2022 tarih ve 130971 sayılı Etik Kurulu Kararı izniyle yapılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Hatay ili İskenderun ilçesindeki Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 5 okul yöneticisi ve 10 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan okul yöneticileri ve öğretmenlerin seçiminde maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik yöntemi, incelenen olay veya olguyla ilişkili çok sayıda farklılığı barındıran ana temaları keşfetmeyi ve tanımlamayı amaçlamaktadır (Neuman, 2014).

Çalışmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin demografik özellikleri tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Dağılımları

Katılımcı	Görevi/Branşı	Eğitim	Cinsiyet	Hizmet Yılı
Ö1	Öğretmen	Lisans	Erkek	20
Ö2	Öğretmen	Lisans	Kadın	15
Ö3	Öğretmen	Yüksek Lisans	Kadın	3
Ö4	Öğretmen	Lisans	Erkek	22
Ö5	Öğretmen	Yüksek Lisans	Kadın	18
Ö6	Öğretmen	Lisans	Kadın	7
Ö7	Öğretmen	Lisans	Erkek	25
Ö8	Öğretmen	Lisans	Erkek	27
Ö9	Öğretmen	Lisans	Erkek	25
Ö10	Öğretmen	Yüksek Lisans	Kadın	11
Y1	Müdür Yardımcısı	Lisans	Erkek	30
Y2	Okul Müdürü	Lisans	Erkek	25
Y3	Müdür Yardımcısı	Yüksek Lisans	Erkek	16
Y4	Müdür Yardımcısı	Lisans	Erkek	17
Y5	Okul Müdürü	Lisans	Kadın	18

Katılımcıların demografik dağılımlarının yer aldığı tablo 1'deki veriler incelemeye alındığında 9 katılımcının erkek 6 katılımcının kadın olduğu, katılımcıların 11'inin lisans 4'ünün ise yüksek lisans mezun olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş aralığına bakıldığında 2 katılımcının 24-34 yaş aralığında, 10 katılımcının 35-54 yaş aralığında, 3 katılımcının ise 55-64 yaş aralığında olduğu mesleki tecrübe açısından bakıldığında ise 1 katılımcının 1-5 yıl, 1 katılımcının 6-10 yıl, 2 katılımcının 11-15 yıl, 5 katılımcının 16-20 yıl, 4 katılımcının 21-25 yıl, ve 2 katılımcının ise 25 yıldan fazladır öğretmenlik yaptığı görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Süreci

Verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinde yoğun olarak kullanılan görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, çalışmada cevabı aranılan sorulara ilişkin, belirlenen bireylerle doğrudan bir iletişim kurarak veri toplamak olarak ifade edilebilir. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce, araştırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası alanyazın taraması yapılmış, konuyla ilgili nitel ve nicel desenli çalışmalardan yararlanılmıştır. Alanyazın taraması ile çalışmaların kuramsal temelleri oluşturulup konu hakkında kapsamlı bilgilere ulaşıldıktan sonra, formda yer alması düşünülen maddeler belirlenmiştir. Bu maddelerin amaç, anlam ve kapsam açısından değerlendirilmesini yapmak amacıyla uygulama yapılacak olan okullarda görev yapan üç yönetici ve iki öğretmen ile görüşülmüştür. Çalışmada kullanılan formun geçerlik ve güvenilirliğinin artırılması amacıyla BEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Programında görevli bir öğretim üyesinin görüşleri alınmıştır. Bu aşamalardan sonra elde edilen bilgilerden yararlanılarak forma son hali verilmiş, oluşturulan görüşme soruları araştırma kapsamındaki katılımcılara yöneltilmiştir.

Katılımcılara, uzaktan eğitimde ders değerlendirme süreçleri, uzaktan eğitimin öğrenim süreçlerine etkisi, öğretmen yeterlilikleri, uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri, uzaktan eğitimde öğrenci-öğretmen motivasyonu, okul yöneticilerinin ve öğretmenleri uzaktan eğitimde sürecinde değişen rollerine ilişkin sorular sorularak uzaktan eğitimde öğretim süreçlerinin yönetimi ile ilgili değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır.

2.4. Veri Analizi

Görüşmelerden elde edilen veriler "içerik analizi tekniği" kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada görüşlerine başvurulmuş okul yöneticilerine (Y1, Y2, Y3...) öğretmenlere ise (Ö1, Ö2, Ö3...) şeklinde birer takma ad verilerek açıklamalar yapılmıştır. Görüşme sorularına verilen cevaplar yazılı hale getirilmiş ve araştırma sorularına göre temalar oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların verdiği cevaplar benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırılarak kodlanmıştır. Kodlar çeşitli şekil ve tablolar halinde belirtilmiştir. Oluşturulan her tablonun altına bulgular deşifre edilmiştir. Bulguların daha açık ve anlaşılır olabilmesi açısından kodların belirlendiği görüşme metninde dikkat çeken doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3. Bulgular

Yapılan görüşme sonucu elde edilen verilerin analiziyle ortaya çıkan bulguların ışığında her alt problem için ayrı ayrı bulgular ve yorumlar oluşturulmuştur. Bunlar veri analizi sonucunda ortaya çıkan kodlar, alt temalar ve temalar bağlamında değerlendirilmiştir. Kodlardan veya kodlar ile ortaya çıkan alt temalardan uzaktan eğitimin öğrenim süreçlerine etkisi, uzaktan eğitimde notlandırma süreci, uzaktan eğitimde öğretmen yeterlilikleri, uzaktan eğitimin olumlu yönleri, uzaktan eğitimin olumsuz yönleri, uzaktan eğitimi daha verimli kılmak için öneriler, uzaktan eğitimdeki ders materyalleri hakkında görüşler, uzaktan eğitimde MEB'in uygulamaları hakkındaki görüşler, uzaktan eğitimde eğitim yönetiminin kalitesini etkileyen faktörler şeklinde sekiz tema altında yapılandırılmıştır.

3.1. Uzaktan Eğitimin Öğrenim Süreçlerine Etkisi Temasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

"Uzaktan eğitimle yürütülen derslerin verilme durumları ve öğrenme süreçlerine etkisi hakkında öğretmen görüşleri nelerdir?" alt problem durumuna ilişkin verilerin analizinden kodlar bulunmuştur. Bu kodlar sınıflandırılarak *derse katılım oranı azlığı, öğrencilerin ilgisizliği, teknolojik imkanlardan daha verimli*

yararlanma şeklinde üç alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar üzerinden de uzaktan eğitimin öğrenim süreçlerine etkisi temasına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin öğrenim süreçlerine etkisine ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Uzaktan Eğitimin Öğrenim Süreçlerine Etkisi Temasına İlişkin Bulgular

TEMA	ALT TEMA	KOD
UZAKTAN EĞİTİMİN ÖĞRENİM SÜREÇLERİNE ETKİSİ	DERSE KATILIM ORANI AZLIĞI	a. İnternete erişim sıkıntısı f:6 b. Teknolojik alet yoksunluğu f:3 c. Sorumsuzluk f:4 d. Teknolojik alet paylaşım sıkıntısı f:6
	ÖĞRENCİLERİN İLGİSİZLİĞİ	a. Ders sürelerinin uzun olması f:1 b. Aile içi disiplinsizlik f:3 c. Elverişsiz ortam f:8 d. Küçük yaş f:3
	TEKNOLOJİK İMKANLARDAN DAHA VERİMLİ YARARLANMA	a. Veri paylaşım kolaylığı f:12 b. İşleyişin hızlı olması f:8 c. Farklı uygulamaların eğitime entegrasyonu f:11

Bir öğretmen uzaktan eğitim sürecinde devamsızlık konusunda herhangi bir yaptırım olmadığından öğrencilerin derslere girmeyip sorumsuzca davranış göstermelerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Öğrenciler uzaktan eğitimde düzenli bir şekilde yoklama alınmadığını bildiği için sorumsuzca davranıp derslere katılım göstermemişlerdir. Bunu önlemek içinse bir kere çevrimiçi yoklama alınmalı öğrenciler konusunda bu çok etkileyecek öğrenciyi. Eğer internet veya bilgisayar ortamı bilinen ve derslere girmeyen öğrencilere mutlaka bir devam zorunluluğu getirilmeli.” (Ö1)

Bir okul yöneticisi ve iki öğretmen uzaktan eğitim sürecinde ders ortamının yüz yüze eğitime göre elverişsiz olduğunu, ev ortamıyla sınıf ortamının birbirinden çok farklı olması nedeniyle derslere aktif katılımın düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuyla ilgili bir okul yöneticisi şunları dile getirmiştir:

“...öğrenci ile öğretmenin aynı ortamda bulunmaması en büyük problem. Çünkü öğrenci ve öğretmen birbirlerinin gözünün içine bakarak bu eğitim süreçlerini tamamlamaları gerekiyor. Uzaktan eğitimde farklı ortamlarda, öğrenci kameralarının kapalı olması ve bunun zorunlu olmaması (kamera açılmasının) öğretmeni ders anlatırken yalnızlaştırdı. Yani ben acaba kendi kendime mi ders anlatıyorum? Evet yani öğrenci derse girmiş ama karşımda muhatap var mı, kim var kim yok belli değil.” (Y2)

Bir okul yöneticisi uzaktan eğitimde farklı platformlardaki ders anlatımının öğrencinin uzaktan eğitime uyum sürecini kolaylaştırdığını şu sözlerle dile getirmiştir:

“EBA akademinin içeriğinin bizim gibi liseler için harika bir program olduğunu düşünüyorum. İstedığımız kaynaklara çok rahat bir şekilde ulaşabiliyoruz. Kaynaklar güncel çeşitli araştırmalar yapabiliyorsunuz Bunun dışında bizim genelde uzaktan eğitimde kullandığımız platform zoomdu. Yine youtube ders içeriğimizle alakalı herhangi bir paylaşım yapmakla alakalı bizim çok başvurduğumuz bir kaynaktı. Bunun dışında yine birçok çevrimiçi program kullanılıyordu ama en çok eba, zoom ve youtubedan çok müthiş derecede yararlandık.” (Y4)

Uzaktan eğitim sürecinde derse katılım oranının az olması ve öğrencilerin ilgisizliği öğrenim süreçlerini olumsuz yönde etkilemiştir. Derse katılımın az olmasının en büyük sebeplerinden bir tanesi internete erişim sıkıntısı ve teknolojik aletlerin yoksunluğu olarak sıralanırken ders sürelerinin uzun olması, aile içi disiplinsizlik ve eğitime elverişsiz ev ortamları öğrencilerin hem uzaktan eğitime hem de derslere ilgisizliğini arttırmıştır.

3.2. Uzaktan Eğitimde Ders Değerlendirme Süreci Temasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

“Uzaktan eğitimde ders değerlendirme süreçlerine dair okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” alt problem durumuna ilişkin verilerin analizinden kodlar bulunmuştur. Bu kodlar sınıflandırılarak *normalden farklı yöntemlerle değerlendirme, objektif olamama, yüz yüze değerlendirme olmamasının eksileri* şeklinde üç alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar üzerinden de *uzaktan eğitimde ders değerlendirme süreci* temasına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimde ders değerlendirme sürecine ilişkin bulgular tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Uzaktan Eğitimde Ders Değerlendirme Süreci Temasına İlişkin Bulgular

TEMA	ALT TEMA	KOD
UZAKTAN EĞİTİMDE DERS DEĞERLENDİRME SÜRECİ	NORMALDEN FARKLI YÖNTEMLERLE DEĞERLENDİRME	a. WhatsApp’la gönderilen dosyalar f:8 b. Mail kullanımı f:2 c. Küçük anketler f:2 d. MEB kazanım testleri f:1 e. Çalışma kağıtları üzerinden f:1
	OBJEKTİF OLAMAMA	a. Katılım azlığı f:5 b. Geri dönüş alamama f:6 c. Cevapların güvenilirliği f:3
	YÜZ YÜZE DEĞERLENDİRME OLMAMASININ DEZAVANTAJLARI	a. Verilerin depolanamaması f:2 b. Kopya çekme ihtimali f:3 c. Tahmine dayalı notlandırma f:4

Üç okul yöneticisi ve beş öğretmen değerlendirme sürecinde WhatsApp uygulaması üzerinden öğrencilere çalışma gönderdiklerini ve bu çalışmaların yapılıp yapılmadığına göre değerlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir.

“Ben materyalleri hazırladım, fotokopi şeklinde velilerime ulaştırdım onlar bana daha sonra yaptıkları çalışmaları WhatsApp yoluyla veya işte çeşitli şekillerde tabii ki uzaktan olarak bana ulaştırdılar o şekilde değerlendirmeler yaptık. Yani çalışmaları internet ortamından gönderdik uzaktan eğitim şeklinde, Eba üzerinde gönderdik. Çalışmalarımı ve eba'daki çalışmaları sonra benim gönderdiğim çalışmaları yapıp şekillerine göre değerlendirmeler yaptık.” (Ö9)

İki okul yöneticisi ve üç öğretmen uzaktan eğitimde derslere katılımın azlığının ders değerlendirme sürecini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. İki okul yöneticisi bu olumsuz durumu şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Dersleri değerlendirme açısından tabii ki yüz yüze eğitim kadar verimli geçmedi. Öğrencilerin katılımında sıkıntı vardı, haliyle sınıf değerlendirmesi çok mümkün olmadı. Bireysel değerlendirme açısından da katılımın sürekli olmamasından kaynaklanan bir değerlendirme eksiği de vardı. Çocukların neyi öğrenip öğrenmediğini çok da ölçme değerlendirme imkânımız olmadı açıkçası. Çocuklarımız özellikle pasif konumda, eğitim sürecinde. Hani aktif bir katılım sağlayamadığı için de ayriyeten değerlendirme sürecimiz eksik kaldı yani.” (Y3)

“Bazı derslerde hiç katılım olmadı resim gibi beden eğitimi gibi müzik gibi.3-5 öğrenci ile öğretmen ders yapabildi. Dolayısıyla verim oldukça düştü. Değerlendirme yapılması çok güç oldu. Objektif değerlendirme yapılamadı. Katılan öğrencilerin neler öğrendiğini neler yapabileceğini tahmin yoluyla yapıldı. Yoksa yazılı materyaller ve onları bir yere saklamak şeklinde olması mümkün olmadı zaten uzaktan eğitim nedeniyle.” (Y1)

3.3. Uzaktan Eğitimde Öğretmen Yeterlilikleri Temasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

“Uzaktan eğitimle dersleri yürütmede öğretmenlerin yeterlilikleri (hizmetiçi eğitim ihtiyaçları) hakkında görüşleri nelerdir?” alt problemine ilişkin verilerin analizinden kodlar bulunmuştur. Bu kodlar sınıflandırılarak eğitim, tecrübe, sistem şeklinde üç alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar üzerinden de uzaktan eğitimde öğretmen yeterlilikleri temasına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimde öğretmen yeterliliklerine ilişkin bulgular tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Uzaktan Eğitimde Öğretmen Yeterlilikleri Temasına İlişkin Bulgular

TEMA	ALT TEMA	KOD
UZAKTAN EĞİTİMDE ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ	EĞİTİM	a. Teknolojiye dair eğitimsizlik f:6 b. Geç verilen eğitim f:4 c. Dil yetersizliği f:1
	TECRÜBE	a. Teknolojik tecrübesizlik f:3 b. Kendini geliştirememesi f: 4 c. Yaş faktörü f:2
	SİSTEM	a. Hizmet içi eğitim eksikliği f:6 b. Altyapı eksikliği f:5 c. Platform eksikliği f:2

Bir öğretmen teknolojiye dair eğitimsizliği şu sözlerle ifade etmiştir:

“Teknoloji anlamında bence zaten eğitime ihtiyacı vardı öğretmenlerin hani biz biraz daha teknoloji ile iç içe olduğumuz için bizim de hani en azından biri şöyle bir gösterime ihtiyacımız oldu ilk etapta. Mesela zoom programı gibi uzaktan eğitim sürecinde kullanılan programları kullanmak kolay olmadı ilk etapta alışana kadar ama sonrasında alıştık ettik ama çok da faydalı geçtiğini düşünmüyorum yani.” (Ö2)

İki öğretmen uzaktan eğitim sürecinde yaşça büyük olan öğretmenlerin sürece ve kullanılan uygulamalara uyum sağlamakta genç öğretmenlere kıyasla daha fazla zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bir öğretmen yaş faktörüyle ilgili görüşlerini şu cümlelerle dile getirmiştir:

“Öğretmenleri yaş gruplarına göre düşünürsek hani biz genç nüfus olarak çok sıkıntı yaşamadık. İnternet ile ve bilgisayarla zaten bir tecrübemiz var ama belli bir yaş grubu üzerindeki öğretmen arkadaşlardan gördüğüm kadarıyla onlar bayağı bir sıkıntı yaşadılar.” (Ö10)

İki okul yöneticisi ve dört öğretmen uzaktan eğitim sürecinde bakanlık tarafından verilen hizmet içi eğitimin çok yetersiz kaldığını ve birçok öğretmenin uyum sağlama konusunda sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bir okul yöneticisi ve bir öğretmenin konuyla ilgili görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

“Hizmet içi eğitim alınmadı. İlk başta öyle bir hizmet içi eğitim yoktu, aklımıza bile gelmedi. İlk defa mesela zoom üzerinden veya eba üzerinden eğitim yapılabileceğini ancak böyle bir durumla karşılaşınca anlayabildik.” (Y1)

3.4. Uzaktan Eğitimin Olumlu Yönleri Temasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

“Yüz yüze eğitim ile karşılaştırıldığında uzaktan eğitimin olumlu yönleri nelerdir?” alt problem durumuna ilişkin verilerin analizinden kodlar bulunmuştur. Oluşturulan bu kodlardan sırasıyla *teknoloji ve diğer* şeklinde iki alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar üzerinden de uzaktan eğitimin olumlu yönleri temasına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin olumlu yönlerine ilişkin bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5

Uzaktan Eğitimin Olumlu Yönleri Temasına İlişkin Bulgular

TEMA	ALT TEMA	KOD
UZAKTAN EĞİTİMİN OLUMLU YÖNLERİ	TEKNOLOJİ	a. Teknolojiye uyum f:5 b. Teknolojik alet temini f:3 c. Bilgiye ulaşım kolaylığı f:3
	DİĞER	a. Salgının artmasını önlemek f:4 b. Zaman tasarrufu f:3 c. Hibrit eğitim için temel f:1 d. Zengin ders içeriği f:3

Uzaktan eğitimde teknolojinin kullanımıyla beraber kaynaklara kolay erişim, dersleri görsel içeriklerle destekleme gibi konularda büyük bir avantaj sağlanmıştır. Bir okul yöneticisi ve dört öğretmen uzaktan eğitim sürecinde teknolojiye uyum sağlayabilen öğretmenlerin dersleri çok verimli bir şekilde işleyebildiklerini dile getirmiştir. İki öğretmenin konuya ilişkin görüşleri şu şekildedir:

“Millî Eğitim Bakanlığı da hemen bu sürece adapte olma açısından çok çalıştı mesela televizyonlarda Eba TV’ler kuruldu. Ondan sonra EBA öğretmen öğrenci ve velilere yönelik internet siteleri oluşturuldu. Birçok faaliyetlerle uzaktan eğitim farklı şekilde verimli hale getirildi ya çok güzel uygulamalar yüklendi ve çok güzel ortamlar oluşturuldu. Ben gayet de yararlı buluyorum bu uygulamaları.” (Ö9)

“Sınıfta hakimiyeti sağlamak adına “otur, sus” gibi kelimelere de gerek kalmadı. Sınıf hakimiyeti için ekstra bir çaba harcamadık. Çünkü zaten uzaktan eğitimde çocukların mikrofonu kapalı, sen açıyorsun izin istiyorlar vs. Burada sınıf yönetimi ile ilgili uzaktan eğitimde hiçbir problem yoktu o yüzden sadece ders işleyebildik. Benim için olumlu yönü buydu.” (Ö10)

Bir okul yöneticisi ve iki öğretmen uzaktan eğitim sürecinde online platformlar sayesinde derslerin içeriğinin oldukça zenginleştiğini ve öğrencilerin bu sayede uzaktan eğitim sürecini çok daha verimli bir şekilde geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Bir öğretmen konuyla ilgili düşüncelerini şöyle dile getirmiştir:

“Olumlu açıdan bakarsanız biyolojide çok fazla veri kullanabiliyorsunuz yani akıllı tahta ve internet yeterli olmuyor bu sınıflarda. O yüzden ben birçok video izliyorum konuyla ilgili hastalıklar izliyorum ameliyatları bile izlettirdim mesela belli gruplarda. Çok fazla görsel veri paylaştığınız için bu bizim için olumlu olan tarafı.” (Ö5)

3.5. Uzaktan Eğitimin Olumsuz Yönlerine İlişkin Elde Edilen Bulgular

“Yüz yüze eğitim ile karşılaştırıldığında uzaktan eğitimin olumsuz yönleri nelerdir?” alt problemine ilişkin verilerin analizinden kodlar bulunmuştur. Bu kodlar sınıflandırılarak *altyapı, iletişim, aile* şeklinde üç alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar üzerinden de *uzaktan eğitimin olumsuz yönleri* temasına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin olumsuz yönlerine ilişkin bulgular tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6

Uzaktan Eğitimin Olumsuz Yönleri Temasına İlişkin Bulgular

TEMA	ALT TEMA	KOD
UZAKTAN EĞİTİMİN OLUMSUZ YÖNLERİ	ALTYAPI	a. İnternet eksikliği f:7 b. Teknolojik alet eksikliği f:9 c. Elektrik kesintileri f:2 d. Teknolojik arızalar f:3
	İLETİŞİM	a. Göz teması kuramama f:5 b. Diyalog kuramama f:4 c. Beden dili eksikliği f:3
	AİLE	a. Ailedeki öğrenci fazlalığı f:3 b. Maddi yetersizlik f:5 c. Hastalık durumu f:2

Üç okul yöneticisi ve dört öğretmen uzaktan eğitim sürecinde birçok öğrencinin internet altyapısı olmadığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte dört okul yöneticisi ve beş öğretmen uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler için bilgisayar, tablet, akıllı telefon vb. teknolojik aletlerin çok yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Bazı okul yöneticileri ve bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“Uzaktan eğitime bağlanan ve bağlanmayan öğrencilerimiz vardı. Bağlanmayan öğrencilerimizde bir sunu gözlemledik: Bazı öğrencilerimizin internet altyapısının olmayışı teknolojik donanıma sahip olmayışı çok büyük bir dezavantaj oldu bunu bizzat gördük. Bakanlık şöyle bir çalışma yaptı: Belli okullara belli sayıda tabletler dağıtıldı. Yalnız bu bizim gibi okullarda özellikle dar gelirli öğrenci sayısı çok olan okullar için yetersizdi. Biz internet altyapısının yetersizliği teknolojik aletlerin yetersizliğini hat safhada yaşadık. Bununla ilgili bakanlık çalışmalar yapabilir yani örneğin teknolojik altyapı yetersizliği varsa bununla ilgili düzenlemeler yapabilir veya tablet gibi teknolojik donanım da sıkıntılar varsa ona sahip olamayan öğrencilere yardım yapabilir diye düşünüyorum.” (Y4)

İki öğretmen uzaktan eğitim sürecinde yaşanan elektrik kesintilerinin eğitimi aksattığını ifade etmişlerdir. Bir öğretmenin konuya ilişkin sözleri şu şekildedir:

“Altyapıda sıkıntısı olan öğrenciler vardı elektrik problemi olan çok fazla öğrenci vardı geçen yıl. Kesintiler çok fazlaydı o yüzden bölgesel olarak da o noktada ciddi problemler yaşadık.” (Ö3)

Bir okul yöneticisi ve dört öğretmen uzaktan eğitimde göz teması kurmanın zor olduğunu ve bu durumun bazı sorunlara yol açtığını belirtmiştir. Bir öğretmen konuya ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Eğitimde en önemli şey iletişim, iletişimdeyse göz teması. Uzaktan eğitimde bunlar yok. Öğrenci beni dinliyor mu? Evet o sırada canlı bağlantıda ama öğrenci beni dinliyor mu o sırada bilgisayarın veya telefonun başında mıydı? Yoksa kenarda oyun mu oynuyordu ben bunları takip edemedim. Arada soru sordum yeri geldi öğrenci cevap verdi yeri geldi cevap bile vermedi. En büyük olumsuzluğu buydu. Yani aslında biri var mıydı karşımızda gerçekten Sürekli onun kontrolü yaptık ve çoğu zaman da yoktu öğrenci karşımızda. Mesela öğrenci; “oğlum 5 dakikadır sana cevap ver diyorum, mikrofonunu açıyorum, niye cevap vermiyorsun?” dediğimde “hocam kitabımı almaya gitmiştim, lavaboya gitmiştim.” gibi sürekli bir mazeretler duyduk ama sonradan itiraflar gelmeye başladı zaten öğrencilerden; “Hocam ben açıp giriyordum derse sonra uyuyordum, gidip televizyon izliyordum, kahvaltı yapıyorum” Yani mevzu Sadece derse girmek yok yazılmamak, yok yazılmamak. Öğrencinin zaten uzaktan eğitimindeki tek kaygısı devamsızlıktı. Başka da hiçbir kaygısı yoktu. O yüzden eğitim çok fazla olumsuz etkilendi.” (Ö10)

İki okul yöneticisi ve üç öğretmen bazı ailelerin maddiyat durumundan yetersiz olduklarını ve bundan dolayı öğrenciler için derslere katılımın zorlaştığını belirtmişlerdir. Bir öğretmen konuya ilişkin görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“...her çocukta en azından dediğim gibi internete girebileceği bir tablet olur bir bilgisayar olur. Böyle bir sisteme geçilmesi gerekiyor. Çünkü çok üzücü maddi durumu olmayan öğrencilerinizin olması ve onların bu yüzden derse katılamaması bir öğretmen olarak da çok üzücü.” (Ö6)

3.6. Uzaktan Eğitimi Daha Verimli Kılmak İçin Öneriler Temasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

“Uzaktan eğitim sürecinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesine yönelik okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin önerileri nelerdir?” alt problemine ilişkin verilerin analizinden kodlar bulunmuştur. Bu kodlar sınıflandırılarak öğrenci motivasyonu, uzaktan eğitim hakkında bilinçlendirme, diğer şekilde üç alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar üzerinden de uzaktan eğitimi daha verimli kılmak için öneriler temasına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimi daha verimli kılmak için önerilere ilişkin bulgular tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7
Uzaktan Eğitimi Daha Verimli Kılmak İçin Öneriler Temasına İlişkin Bulgular

TEMA	ALT TEMA	KOD
UZAKTAN EĞİTİMİ DAHA VERİMLİ KILMAK İÇİN ÖNERİLER	ÖĞRENCİ MOTİVASYONU	a. Oyuna çevirme f:4 b. Bireysel iletişim f:3 c. Not vaadi f:1
	UZAKTAN EĞİTİM HAKKINDA BİLİNÇLENDİRME	a. Hizmet içi eğitim f:9 b. Velilerin eğitimi f:5 c. Öğrencilerin eğitimi f:2
	DİĞER	a. Devamlılığın sağlanması f:4 b. Kaliteli altyapı oluşturulması f:7 c. Sınav standardının sağlanması f:4 d. Sınıf ortamının yakalanması f:3

İki okul yöneticisi ve bir öğretmen öğrenci motivasyonunu sağlamak amacıyla bireysel iletişim kurmaya çok daha fazla önem verdiklerini ifade etmişlerdir. Bir öğretmen konuya dair şu sözleri söylemiştir:

“Uzaktan eğitimde öğrencilerin motivasyonunu sağlarken ilk etapta hani onların ilgisini çeken önce tabii sohbet t etmeye çalıştım ondan sonra videolar izletmeye çalıştım. Hani onların dikkati dağınık olmasın bana yönelsin derse daha istekli bir şekilde gelsinler diye videoları izletmeye çalıştım ders başında. Ara ara yine dikkatlerini çekecek onların derste motivasyonunuz düşürmeyecek şekilde espriler yapmaya çalıştım sohbet etmeye çalıştım oyunlar oynamaya çalıştım. Mesela derste sıkıldıklarında “hadi çocuklar ufak bir oyun oynayalım işte mutfaktan herkes hemen on saniye içinde bir çatal getirsin işte bir havlu getirsin” diyerek derslere biraz renk kattım.” (Ö2)

Bir okul yöneticisi ve dört öğretmen uzaktan eğitim sürecinde velilerin eğitiminin önemi üzerinde durmuş ve bu konuda velilere verilecek eğitimin de sürece faydalı olacağını aktarmıştır. İki öğretmen bu konudaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Ayrıca velinin de bu konuda bilinçlendirilip gerektiğinde böyle bir durum ortaya çıktığında tamamen katılımın sağlanabilmesi için şartların oluşturulması daha verimli olacaktır.”(Ö8)

“...uzaktan eğitim süreci ile ilgili öncelikle velilerin bilgilendirilmesi lazım. Çünkü gerçekten verimli olmasını istiyorsak velilerimizin öğrencilerini uzaktan eğitimde kontrol etmeli. Uzaktan eğitim sürecinde kontrol mekanizması biz değiliz veliler. Veliler kontrol edecek yani. Uzaktan eğitim sürecinde mesela bütün sorumluluk sanki bütün iş yükü öğretmendeymiş gibi görünüyor ama hayır. Çocuk evdeyse bütün sorumluluk velidedir. Dolayısı ile veliler bilinçlendirilmiş olsaydı, veli öğrencisinin ders programını mesela takip etse dersine girip çıkıyor mu dersini dinliyor mu ders sırasında ne yapıyor benim çocuğum diye kontrol etse çok iyi bir süreç geçirecektik.”(Ö10)

İki okul yöneticisi ve beş öğretmen uzaktan eğitim sürecinde yeterli bir kalitede altyapı oluşturulması gerektiğini dile getirmiştir. Bir öğretmen konuya dair şunları söylemiştir:

“Öneri olarak öncelikle devletin bütün öğrencilere bu altyapıyı sağlaması gerekiyor her evde bir internetin olması gerekir çocuk ödevlerini internet üzerinden yapacaksa internete ulaşabilmesi gerekir işte bilgisayar olması gerekir tableti olması gerekir yani her türlü donanıma sahip olması gerekir ki biz de her öğrenciye ulaşabilelim.” (Ö2)

3.7. Uzaktan Eğitimde MEB’in Uygulamaları Hakkındaki Görüşler Temasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

“Okul yöneticileri ve öğretmenlerin Millî Eğitim Bakanlığı’nın uzaktan eğitim uygulamaları hakkındaki görüşleri nelerdir?” alt problem durumuna ilişkin verilerin analizinden kodlar bulunmuştur. Oluşturulan bu kodlardan sırasıyla *prosedür*, *altyapı*, *eğitim* şeklinde üç alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar üzerinden de uzaktan eğitimde Millî Eğitim Bakanlığı’nın görüşleri temasına ulaşılmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin Millî Eğitim Bakanlığı’nın uzaktan eğitim uygulamaları hakkındaki görüşlere ilişkin bulgular tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Uzaktan Eğitimde MEB’in Uygulamaları Hakkındaki Görüşler Temasına İlişkin Bulgular

TEMA	ALT TEMA	KOD
UZAKTAN EĞİTİMDE MEB’İN UYGULAMALARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER	PROSEDÜR	a. Kararsız tutum f:2 b. Resmi kararların kurumlara geç iletilmesi f:2
	ALTYAPI	a. Hazır platform f:3 b. Donanımsal eksiklikler f:4 c. Teknolojik alet temininin sağlanamaması f:4
	EĞİTİM	a. Hizmet içi eğitim f:4 b. Esnek ders saatleri f:3 c. Uzaktan eğitim hakkında eğitimsizlik f:5 d. Aile yapısı hakkında bilgi eksikliği f:3

İki okul yöneticisi uzaktan eğitim sürecinde Millî Eğitim Bakanlığınca alınan kararların kurumlara yeterince erken iletilmediğini ve bundan dolayı uygulamada gecikmeler yaşandığını dile getirmişlerdir. Bir öğretmenin konuya ilişkin ifadeleri şu şekildedir:

“...Millî Eğitim Bakanlığı’ndan bir yetkilinin bize henüz daha resmi yazıyla iletmediği bir kararı sosyal medyadan duyurarak öğrencinin bizden önce haberi olması, (e şimdi biz de tamam diyemiyoruz resmi yazı gelmediği için) işin resmiyetinden önce haberlerin sosyal medyadan yayılması bana göre yanlış. Önce biz bunu bir resmiyette halledelim, Millî Eğitim Bakanlığının bünyesindeki bütün memurlar bundan bir haberdar olsun sonra sosyal medya üzerinden bunun haberi, bilgilendirmesi yapılabilirdi ama öğrenci beni arayıp bir şey sorduğumda ya bilmiyorum henüz bana bir bilgi, resmi yazı gelmedi diye ben öğrenci ile bu tarz cümleler kurmak istemedim ama kurmak zorunda kaldım. Bunlar sıkıntı oldu.” (Ö10)

Bir okul yöneticisi ve iki öğretmen uzaktan eğitim sürecinde Millî Eğitim Bakanlığının böyle bir duruma karşı hazırlıklı olduğunu ve hemen devreye girebilecek platformlara sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bir okul yöneticisi ve bir öğretmen platformların hazır olmasıyla alakalı şu sözleri dile getirmiştir:

“Ülke olarak böyle bir süreç bizim için yeniydi hep ifade ediyorum. Bakanlığımız için de yeni bir süreç oldu. Bakanlığımız uzaktan eğitimde gerek eba uygulaması olsun gerek televizyon yayınlarında olsun çok hızlı bir şekilde hayata geçirdi. Bu gerçekten takdire şayan bir durum. Hemen yani eğitimde boşluk bırakılmadan TV uygulamalarının aynı zamanda eba uygulamasının uzaktan eğitim hazır hale getirilmesi kolay bir süreç değil. Bu anlamda güzel bir çalışma oldu.” (Y2)

İki okul yöneticisi ve üç öğretmen uzaktan eğitim sürecinde Millî Eğitim Bakanlığının öğretmenleri ve aileleri yeterli bir düzeyde bilgilendiremediğini ve ilk etapta sürece ayak uydurmakta güçlük çekildiğini belirtmişlerdir. Bir öğretmenin konuya ilişkin ifadeleri şu şekildedir:

“Uygulamalar ile ilgili olarak önceki soruya benzer bir şekilde yani hani eksiklikler var. Öğretmenler eğitim almamış veliler eğitim almamış bilinçlendirme yapılmadı pandemi birdenbire ortaya çıktığından dolayı yoksa belki de uygulamalar ve eba yeterli bir sistem olabilir daha da güzelleştirilebilir ama ortalama olarak düşününce olursak belli bir seviyede sistem yani.” (Ö8)

3.8. Uzaktan Eğitimde Eğitim Yönetiminin Kalitesini Etkileyen Faktörler Temasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

“Uzaktan eğitim sisteminde eğitim yönetiminin kalitesini etkileyen faktörler nelerdir?” alt problem durumuna ilişkin verilerin analizinden kodlar bulunmuştur. Oluşturulan bu kodlardan sırasıyla öğrenciyle ilişkili faktörler, öğretmene yönelik faktörler, altyapıya ilişkin faktörler, çevreyle ilgili faktörler şeklinde dört alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar üzerinden de uzaktan eğitimde eğitim yönetiminin kalitesini etkileyen faktörler temasına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimde eğitim yönetiminin kalitesine ilişkin bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Uzaktan Eğitimde Eğitim Yönetiminin Kalitesini Etkileyen Faktörler Temasına İlişkin Bulgular

TEMA	ALT TEMA	KOD
UZAKTAN EĞİTİMDE EĞİTİM YÖNETİMİNİN KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	ÖĞRENCİYLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER	a. Öğrenci motivasyonu f:2 b. İletişimsizlik f:5 c. Psikolojik f:3 d. Sorumsuzluk f:3
	ÖĞRETMENE YÖNELİK FAKTÖRLER	a. Öğretmen motivasyonu f:5 b. Tecrübesizlik f: c. Eğitimsizlik f:4 d. Rehberlik edememe f:5 e. Araç-gereç eksikliği f:3
	ALTYAPIYA İLİŞKİN FAKTÖRLER	a. İnternet eksikliği f:4 b. Teknolojik alet eksikliği f:3 c. Platformun sağlıklı çalışmaması f:1
	ÇEVREYLE İLGİLİ FAKTÖRLER	a. Veli eğitimi f:3 b. Ailenin sosyo-ekonomik durumu f:1 c. Ailedeki kişi sayısı f:1 d. Ailenin sağlık durumu f:1 e. Denetim mekanizmasının olmayışı f:3

İki öğretmen uzaktan eğitim sürecinde öğrenci motivasyonunun dersle bağlantılı şekilde yapılan şeylerle arttırılabileceğini düşünmüştür. Bir öğretmen bu konuyla ilgili düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Dersleri daha eğlenceli hale getirmeye çalışarak açıkçası. Çünkü çocuğun elinde interneti yok bilgisayarı o çocuğa hiçbir şey yapamazsınız siz. Olabildiğince eğlenceli hale getirmeye çalıştım. Bir de uygulamalı ders olduğu için uygulamalı derste aynı dersi okulda verdiğimizde 7 saat 8 saat blok ders olarak anlatıyorsunuz haliyle bunu uygulama yaptıramayıp eba üzerinden anlattığınızda ister istemez biraz sıkılmalar gerçekleşebiliyor diye olabildiğince eğlenceli hale getirerek videolarla destekleyerek bu süreci, motivasyonu sağlamaya çalıştım.”(Ö6)

Dört okul yöneticisi ve bir öğretmen uzaktan eğitim sürecinde öğretmen motivasyonunun derslerin verimli geçmesinde önemli bir konumda olduğunu dile getirmiştir. Bir okul yöneticisi konuyla ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Öğretmenlerimizle düzenli olarak haftada bir arkadaşlarımız okula geldiler. O süreçte biz okuldaydı pandemi döneminde. Haftalık belirli günler belirledik arkadaşlara. Özellikle zümre olarak belirledik. Her zümreye bir gün ayırdık, o gün de arkadaşlarımız geldiler hem okuldaki defterleri doldurdular anlattıkları kazanımlara dayalı olarak hem o arkadaşlarımızla haftalık toplantı yaptık zümre zümre. Yani hangi konuyu anlattık? Neredeyiz? Karşılaştığımız problemler neler? şeklinde. Bu şekilde kendi aramızda değerlendirmeler yaparak bunun (uzaktan eğitimin) daha iyi nasıl olur şeklinde istişarelerde bulduk. Yine öğretmen arkadaşlarımızla biz de çevrimiçi toplantılar yaptık. Genel toplantı yaptık. Aksayan yönlerin neler olduğunu kendi aramızda görerek birbirimizle görüş alışverişinde bulduk. Aynı şekilde öğrencilerimizle ya da velilerimizle toplantılar yaparak yani uzaktan eğitimin faydalı olabilmesi için, uzaktan eğitimi en kaliteli hale getirmeye çalıştık.”(Y2)

Bir okul yöneticisi ve üç öğretmen uzaktan eğitim sürecinde eğitimsizlik konusunda sıkıntı yaşadıklarını bunun eğitim yönetiminin kalitesini ve ders verimini düşürdüğü konusundaki düşüncelerini dile getirmişlerdir. İki öğretmen bu konudaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“...gerekli donanımın olmaması ancak burada da öğretmende de ciddi bir problem var mı? Yok. Niye çünkü biz eğitim bilimleri dersi alırken de keşke bunlar (uzaktan eğitim) da göz önünde bulundurulmuş. Öğretmenlik sürecinde hiçbir şekilde uzaktan eğitimle ilgili eğitim almadık alsaydık muhtemelen zaten bunun Hizmet İçi Eğitime dönüşme gibi bir durumu da olmayacaktı. Biz direkt olarak uyum sağlamış olarak zaten bu ortama girmiş olacaktık.”(Ö3)

Üç öğretmen uzaktan eğitim sürecinde velilerin bilgi yetersizliği ve eğitimsizliği olması nedeniyle öğrencilerin derse katılım sürecinde sıkıntı yaşadıklarını ve bunun öğretim yönetimi kalitesini ciddi anlamda etkilediğini dile getirmiştir. Bir öğretmenin bu konuyla ilgili düşünceleri şu şekildedir:

“Velilerin eğitim alması lazım küçük yaş grubunda. Yani öğretmenlerin ayrıca eğitim alması lazım. Tamam genç öğretmenlere bu konuda daha şanslılar ama biliyorsunuz yani belli yaşın üstündeki öğretmenler bu konuda çok zorlandılar. Yani “Ben yapamıyorum, zoomdan paylaşamıyorum, dersi nasıl başlatacağım?” Bence en önemli dikkat edilmesi gereken şey internet işte cep telefonu. Bunlar sağlandıktan sonra öğrencilere zaten vereceksiniz o eğitimi. Velilerin de bu işin içerisine katılıp onların da bilgilendirilmesi lazım. O zaman kalitenin artacağını düşünüyorum yani.”(Ö5)

İki okul yöneticisi ve bir öğretmen uzaktan eğitim sürecinde eğitim yönetiminin kalitesini etkileyen temel unsurlardan birinin de denetim mekanizmalarının yetersizliği olduğunu vurgulamıştır. Denetim mekanizmalarının yetersizliğinin ders verimini de oldukça etkilediğini dile getirmiştir. Bir okul yöneticisi konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Uzaktan eğitim sisteminde eğitim yönetiminin kalitesinde bence en önemli faktörün denetim mekanizmasında ortaya çıktığını düşünüyorum. Yani bu hem idarenin öğretmeni denetlemesi, öğretmenin öğrenciyi denetlemesi noktasında denetim mekanizmasında yeterli değil. Şöyle yeterli değil: Yaptığımız uzaktan eğitim sınavlarında olsun güvenilirlik noktasında sıkıntı yaşamaktayız öğrenci denetlenmesinde. Çünkü bireysel görüşmeler şeklinde sınavlar yapıldığında o görüşmenin hangi şartlarda olduğunu bilmediğimizden dolayı sınavının geçerliliği noktasında olumsuzluklar ortaya çıkarmakta. İdarenin ise öğretmeni denetlemesi noktasında ise bir sınıf ortamı, bir eğitim ortamı oluşmadığından dolayı sayısal veriler üzerinden denetleme yapıyoruz ya da ders yapılıp yapılmadığı şeklinde bir denetleme durumu ortaya çıkıyor. Bu da denetim noktasında tam bir verinin geçerli bir verinin ortaya çıkmasına engel oluyor. Bence en önemli faktör denetim mekanizması.”(Y2)

4. Sonuçlar ve Tartışma

Bu araştırmada uzaktan eğitimde okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin öğretim süreçlerinin yönetimi hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Araştırmaya katılan 5 okul yöneticisi ve 10 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşme uygulanmıştır. Araştırma bulguları üzerinden kodlar, alt tema ve temalar oluşturulmuştur.

Uzaktan eğitim sürecinde *derse katılım azlığı* alt temasına ilişkin bulgularda, birçok öğrencinin internete ulaşmada ve teknolojik alete sahip olma konusunda sorunlar yaşadığı görülmüştür. Bazı ailelerde ise birden fazla öğrenci bulunması sebebiyle teknolojik aleti paylaşma konusunda sıkıntılar olduğu belirtilmiştir. Ailelerin uzaktan eğitim sürecinde yeteri kadar bilinçli olmamasından kaynaklı öğrenciler içinde derse katılım ve devam konusunda sorumsuzluklar görülmüştür. Süğümlü (2021) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin internete ve teknolojik alete ulaşmada yaşadıkları sıkıntılardan dolayı derslere katılımın yeterli düzeyde olmadığını ifade edilmiştir.

Uzaktan eğitimde ders değerlendirme sürecinde *objektif olamama* alt temasına ilişkin bulgularda, uzaktan eğitimde devam zorunluluğunun olmaması öğrencilerin derslere katılımının az olmasına yol açmıştır. Öğrencilerin derslere sürekli devam etmemesi değerlendirme sürecini olumsuz yönde etkilemiştir. Derslerin işleniş esnasında öğrencilerin sorulara cevap vermemesi, derse kayıtsız kalması, verdiği cevapları başka kaynaklardan alması (kopya çekilmesi) ders değerlendirme süreçlerinin güvenilirliği konusunda sıkıntılara yol açmıştır. Erfidan (2019)'ın yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre öğretim elemanları uzaktan eğitim sürecinde değerlendirmenin sınırlı olduğunu ve belirli değerlendirmeler haricinde öğrenme çıktılarını ölçmenin zor olduğunu belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitimde öğretmen yeterlilikleri temasının *eğitim* alt temasına ilişkin bulgularda, bazı öğretmenlerin telefon, tablet ve bilgisayar kullanımı konusunda yeteri kadar bilgiye sahip olmaması uzaktan eğitim sürecinin başlangıcında derslerin verimli bir şekilde işlenmesini zorlaştırmıştır. Öğretmenlerin birçoğu Millî Eğitim Bakanlığı'nın uzaktan eğitim süreci hakkında eğitim verme konusunda geç kaldığını ve bundan dolayı öğretmenlerin sürece geç uyum sağlayabildiğini belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde aktif olarak kullanılan zoom uygulamasının kullanım dilinin Türkçe olmaması hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin derslere girişini ve dersleri takip etmelerini zora sokmuştur. Başaran vd. (2021) yaptıkları çalışmanın bulguları arasında uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin teknolojik aletleri kullanmada zorlandıkları ve uzaktan eğitimde kullanılan bazı programların kullanım dilinin İngilizce olmasından kaynaklı sorunlar yaşadıkları yer almaktadır.

Uzaktan eğitimin olumlu yönleri temasının *teknoloji* alt temasına ilişkin bulgularda, bazı öğretmenler uzaktan eğitimin en olumlu yönlerinden birinin teknolojik imkanları oldukça verimli bir şekilde kullanabilme imkânı sağlaması olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle de kendini teknoloji konusunda geliştirmiş ve teknolojiyi takip eden öğretmenler uzaktan eğitim sürecindeki uyum aşamasını çok rahat bir şekilde geçirmişlerdir. Bu imkanları kullanabilmek için Millî Eğitim Bakanlığı'nın gerekli şartları sağlamak amacıyla ellerinden geleni yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bakanlık bu konuda birçok bölgede uzaktan eğitim için gereken altyapıyı ve teknolojik alet teminini sağlamaya çalışmıştır. Uzaktan eğitimin bir diğer olumlu yönü ise teknoloji sayesinde birçok bilgiye rahat bir şekilde ulaşabilme imkânı sağlamasıdır. Barış ve Çankaya, (2016) tarafından yapılan çalışmada uzaktan eğitimde teknolojinin kullanımıyla birlikte derslerin daha verimli bir şekilde işlenebileceğini ve yüz yüze eğitime göre içerik yönünden çok daha fazla gelişmiş olduğunu vurgulamışlardır.

Uzaktan eğitimin olumsuz yönleri temasının *altyapı* alt temasına ilişkin bulgularda, uzaktan eğitimde başta gelen sorunlardan birinin internet ve teknolojik alet eksikliği olduğu görülmüştür. Birçok öğrencinin evinde internet altyapısının olmaması derslere katılımı büyük oranda azaltmıştır. Bazı öğrenciler ise internet altyapısına sahip olmasına rağmen telefon, tablet, bilgisayar gibi teknolojik aletlere ulaşamadığı için derslere katılım gösterememiştir. Uzaktan eğitim sırasında yaşanan elektrik kesintileri ve teknolojik arızalar derslerin verimini oldukça düşürmüştür. Sezgin ve Fırat (2020), Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin (2020), Can (2020), Demir, Doğan ve Yavaş (2021) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında da teknik altyapının yetersizliği, internete erişim sıkıntısı, her evde internet ve teknolojik alet

olmamasından kaynaklı fırsat eşitsizliği, derse aktif katılmama gibi alt yapı konusunda benzer olumsuzlukların olduğu belirtilmiştir.

Uzaktan eğitimi daha verimli kılmak için öneriler temasının *uzaktan eğitim hakkında bilinçlendirme* alt temasına ilişkin bulgularda, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin bilinçlendirilmesi konusuna değinilmiştir. Bu süreçte tek yükümlünün öğretmenler olmadığı öğrencilerin ve velilerin de uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olması gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda velilerin de öğrencileri uzaktan eğitimde derse katılım konusunda denetlemeleri ve onları yönlendirmeleri gerekmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin derslere devam etme konusunda sorumluluk sahibi olması teşvik edilmelidir. Kızıltaş ve Özdemir (2021) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sürecinde veli ile iş birliği içine girilmeden uzaktan eğitimde başarıya ulaşmanın oldukça zor bir durum olduğunu ve velilerin öğrencileriyle birlikte süreci yönetmeleri gerektiğini belirtmesi araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir.

Uzaktan eğitimde Millî Eğitim Bakanlığı'nın uygulamaları hakkında görüşler temasının *prosedür* alt temasına ilişkin bulgularda, uzaktan eğitim sürecinde bakanlık tarafından alınan kararların sürekli değişikliğe uğraması okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrencilerde kafa karışıklığına sebebiyet vermiştir. Ayrıca alınan kararların resmî kurumlara iletilmeden medya aracılığıyla kamuoyuna duyurulması okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Çünkü daha okul yöneticisinin ve öğretmenin resmi olarak bilgi sahibi olmaması sebebiyle veliye ve öğrenciye açıklama yapmakta sorunlar yaşamışlardır. Özdoğru (2021) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında da uzaktan eğitim sürecinde Millî Eğitim Bakanlığı'nca alınan kararların sürekli değişikliğe uğradığı, kararların açık bir şekilde ifade edilmediği ve uygulayıcılara geç gönderildiği gibi benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Uzaktan eğitimde eğitim yönetiminin kalitesini etkileyen faktörler temasının *öğrenciye ilişkin faktörler* alt temasına ilişkin bulgularda, öğrencilerin derse katılım noktasında kayıtsız kalmaları, çevrimiçi derslerde ders dışındaki uygulamalarla vakit geçirmeleri, öğrencinin pandemi sürecinin getirdiği psikolojik sorunlarla başa çıkamaması, öğrencilerin hem arkadaşlarıyla hem de öğretmeniyle yüz yüze iletişiminin olamaması ve motivasyon düşüklüğü uzaktan eğitimde eğitim yönetiminin kalitesini etkileyen önemli faktörlerin başında gelmektedir. Demir, S. ve Kale M. (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimde öğrenciye ulaşmanın kolay olmadığını, öğrencilerin sürekli bilgisayar, telefon gibi aletlerle uğraştığı için teknoloji bağımlılığı oluştuğunu ve öğrencilerin motivasyonunun düştüğünü ifade etmesi araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir.

Araştırmanın bulgularından elde edilen verilere göre okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin uzaktan eğitime hazırlıksız olmaları, öğretmenlere uzaktan eğitimle ilgili yeterince hizmet içi eğitim verilememesi, teknolojik altyapının yetersiz olması, öğretmenlerin ve öğrencilerin teknolojik aletlere ulaşmada sıkıntılar yaşamaları, velilerin uzaktan eğitim hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmaması, öğrencilerin belirli bir sınıf ortamına sahip olamaması ve derslere katılım motivasyonunun azalması, öğretmenlerin öğrencilerle birebir iletişim halinde olamaması gibi nedenler uzaktan eğitim sürecinde eğitim yönetiminin kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir. Bunun yanı sıra uzaktan eğitim sürecinde Eba ve Eba Tv, zoom, whatsapp gibi farklı eğitim platformlarının kullanılması, derslerin farklı yöntem ve teknik kullanılarak işlenmesi öğrencilerin derse ilgisini arttırmış ve uzaktan eğitim sürecini daha verimli hale getirmiştir.

4.1. Öneriler

Uzaktan eğitim sürecinde ve tekrardan oluşabilecek bir uzaktan eğitim durumunda Millî Eğitim Bakanlığı, okul yöneticileri ve öğretmenler krize karşı ön hazırlık yapmada, olası tüm senaryoları düşünmede ve ona göre plan hazırlamada, o süreci en az hasarla geçirebilecek şekilde yönetmede ve daha sonrasında neler yapılabileceğini düşünmede başrol oynamaktadırlar. Bu nedenle yaşanan bu uzaktan eğitim sürecinde eğitim yönetiminin tüm detaylarıyla tekrardan gözden geçirilip yaşanan olumsuzlukların tekrardan yaşanmaması, gerekli altyapı ve teknolojik alet eksikliklerinin giderilmesi için çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kırsal bölgelerde eğitim gören öğrencilerin uzaktan eğitimden aktif bir şekilde faydalanabilmesi için o bölgelerdeki yerel yönetimlerden destek alınarak gezici eba sınıfları oluşturulması önerilir.

EBA ve diğer uzaktan eğitim uygulamalarının kullanımının yaygınlaştırılması için gerekli çalışmaların yapılması önerilir. Öğretmen ve öğrencilerin yanı sıra velilerin de bu uygulamaları kullanabilmesi için

eğitimlerin planlanması ve velilerin de uzaktan eğitim sürecine dahil edilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

4.2. Sınırlılıklar

Bu çalışma; 2020-2021 öğretim yılında Hatay ili İskenderun ilçesine bağlı ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 5 okul yöneticisi ve 10 öğretmenin görüşleri ile sınırlıdır.

Kaynaklar

- Aydın G. Ç. (2020). Covid 19 sürecinde öğretmen. Tedmem. <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salginisurecinde-ogretmenler>.
- Aydın, M. (2014). *Eğitim yönetimi* (10. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Barış, M., Çankaya, P. (2016). "Akademik personelin uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri", *International Journal of Human Sciences*, S 13(1), ss. 99-413.
- Başaran vd. (2021), Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Teknoloji Kullanım Durumlarının İncelenmesi, *Uluslararası toplum araştırmaları dergisi*. 17(37), sf. 4621-4645
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397
- Bozkurt, M., Önder, E. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2021). Türkiye'de uzaktan eğitim konusunda yapılmış çalışmaların alanlara göre dağılımı. *Çukurova Araştırmaları*, 7(2), 194-206.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *AUAd*, 6(2), 11-53.
- Can, E. (2013). Öğretmenlerin geliştirilmesi gereken yeterlilik alanı: Araştırma yapma ve proje geliştirme. Uluslararası Katılımlı 22. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı içinde (s.307).
- Demir, E.; Doğan, M. & Yavaş, M. (2021). "Uzaktan Eğitim Sürecinde İlkokullarda Eğitim Öğretim Gören Dezavantajlı Öğrencilerin Eğitime Erişim Ve Akademik Başarı Durumları: Karaman İlinde Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Bir Araştırma", *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 7(47): 1575-1592.
- Demir, S. & Kale M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470.
- Erfidan, A. (2019). *Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri: Balıkesir Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Jasper, M. A. (1994). Issues in phenomenology for researchers of nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 19, 309- 314.
- Karacaoğlu, M. Ö., Karakuş, N., Esendemir, N., & Ucuşsatar, N. (2021). Uzaktan Eğitim Üzerine Bir Araştırma: Türkçe Öğretmenleriyle Mülakatlar. *International Journal of Language Academy*, 36, 124-144.
- Kızıltaş Y. Ve Özdemir E. (2021), Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), sf. 1897-1914
- Merriam, S.B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Neuman, W.L. (2014). *Social Research Methods: Qualitative And Quantitative Approaches*. Essex: Pearson Education Limited.
- Özdoğru, M. (2021). Öğretmenler Arasındaki İş Birliği: Mevcut Durum, Engeller ve Çözüm Önerileri . *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama* , 12 (23) , 125-147
- Sezgin, S. & Fırat, M. (2020). Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitime geçiş ve dijital uçurum tehlikesi . *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* , 6 (4) , 37-54 .
- Süğümlü, Ü. (2021). A Case Study on Teaching Turkish through Distance Education. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 8(1): 174-190.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Araştırmada tüm yazarlar eşit katkı sağlamıştır.